

Til Sundheds- og Ældreministeriet
E-mail: chs@sum.dk og primaejur@sum.dk

Blekinge Boulevard 2
2630 Taastrup, Danmark
Tlf.: +45 3675 1777
Fax: +45 3675 1403
dh@handicap.dk
www.handicap.dk

Taastrup, den 7. januar 2016
Sag 16-2015-00788 – Dok. 229909/mmh_dh

Danske Handicaporganisationers (DH) høringsvar til lovforslag om værdighedspolitikker for ældreplejen

DH vil takke for muligheden for at komme med bemærkninger til lovforslag om ændring af lov om social service (værdighedspolitikker for ældreplejen) i høring. DH har følgende overordnede bemærkninger:

Indledningsvist mener DH, at det er en god idé at indføre en værdighedspolitik for ældreplejen i kommunerne. DH mener, at det er helt essentielt at værdighedspolitikken indeholder et særligt fokus på ældre med handicap, da en del ældre ud over en aldersrelaterede funktionsnedsættelse, også har et handicap.

DH vil understrege, at kompensation for mennesker med handicap, uanset om man er yngre eller ældre, skal ses i perspektiv af 'det hele liv'. DH opfordrer derfor til, at der eksplicit og direkte i lovforslaget stilles krav om, at værdighedspolitikken skal forholde sig til, at en del af de ældre politikken omfatter, er ældre med handicap og de behov for kompensation ældre med handicap har for at kunne leve et værdigt liv.

Værdighedspolitikken bør på hvert af de fem områder, som den som minimum skal forholde sig til, også gøre rede for, hvilke forhold der gør sig gældende for mennesker med et handicap. Herunder hvordan der sikres livskvalitet, selvbestemmelse, kvalitet, tværfaglighed og sammenhæng i plejen, mad og ernæring og en værdig død, for ældre med et handicap. Dette uddybes med udvalgte, konkrete eksempler nedenfor under de enkelte temaer.

DH vil i den forbindelse henvise til Handicapkonventionen, der handler om nogle af de samme principper som lovforslaget har som grundlag for værdighedspolitikken. Handicapkonventionens Artikel 3. a) nævner eksplicit respekten for menneskets naturlige værdighed og personlige autonomi, herunder frihed til at træffe egne valg, og uafhængighed af andre personer.

Specifikke bemærkninger

Alle i målgruppen vil være omfattet af forbedringer

DH finder det afgørende, at lovforslaget fastslår at et forbedret serviceniveau inden for en bestemmelse i serviceloven fx §§ 83, 83a og 86, gælder alle modtagere af hjælpen. Der vil også være yngre personer med handicap der modtager hjemmehjælp, praktisk hjælp i hjemmet, hjælpemidler og træning og det er væsentligt at der ikke diskrimineres på baggrund af alder.

Handicaprådet bør høres

I lovforslagets bemærkninger i afsnit 2.1.2 lægges op til, at andre relevante parter end lokale ældreråd kan inddrages.

DH mener, at det skal sikres at handicaprådet inddrages på lige fod med ældrerådet, da der som tidligere nævnt også vil være mange ældre med handicap, som kan have behov for en anden form for indsats for at sikre et værdigt ældreliv og fortsætte med at leve det liv som den ældre selv ønsker jf. lovforslagets bemærkninger om udgangspunktet for værdighedspolitikken.

Livskvalitet

Det fremgår af bemærkningerne under punktet livskvalitet, at ”*Indsatsen bør understøtte, at den enkelte ældre kan fortsætte sin hidtidige livsstil og gøre – eller få hjælp til at gøre – nogle af de ting, der har betydning for den ældres livskvalitet.*” Der kunne nævnes mange aspekter omkring muligheden for at fortsætte sin hidtidige livsstil ved overgangen til alderdom for personer med handicap. DH har valgt et par enkelte ud.

Ældre livet for mange mennesker i dag er markant anderledes, end det var for tidligere generationer. Mange har et ønske om at leve et aktivt liv, men det aktive liv kræver, at kompensationen hele tiden følger med og vurderes i forhold til den enkelte borgers ønsker og livssituation. Det skal i den forbindelse bemærkes, at mange ældre (også med funktionsnedsættelser) er en ressource for samfundet og ofte yder en stor indsats eksempelvis som frivillige.

DH vil fremhæve, at personer med handicap mister retten til dækning af merudgifter jf. servicelovens § 100, når de bliver folkepensionister. Det betyder, at personer med handicap allerede ved folkepensionsalderen, bliver begrænset i at fortsætte deres hidtidige livsstil og begrænses i en aktiv samfundsdeltagelse. Det mener DH er dybt problematisk og DH mener, at denne aldersdiskrimination for dækning af merudgifter helt bør fjernes.

En anden udfordring er, at det ikke er muligt at få bevilliget ledsagelse efter servicelovens § 97 efter folkepensionsalderen. Hvis en person eksempelvis bliver stærkt svagsynet/blind eller får en hjerneskade efter folkepensionsalderen og dermed har behov for ledsagelse, for at kunne fortsætte hidtidige livsstil eller få hjælp til at gøre nogle af de ting der giver den enkelte livskvalitet, er dette ikke muligt. DH mener, at også denne aldersdiskriminerende bestemmelse bør fjernes.

Et andet aspekt, der kan fremhæves under dette punkt, er at en værdighedspolitik bør forholde sig til hvordan livskvaliteten opretholdes, når personer med en Borgerstyret Personlig Assistance bliver for gammel til at være arbejdsledere.

Det er derfor vigtigt, at en værdighedspolitik tager højde for de forskellige individuelle behov som ældre med handicap kan have, for at leve et værdigt ældre liv på lige fod med andre.

Selvbestemmelse

Det fremgår af bemærkningerne under punktet selvbestemmelse, at kommunerne bør sikre ”*de ældre mulighed for at bestemme over egen hverdag og bevare deres døgnrytme*”. Der er i dag allerede store udfordringer med at sikre dette på landets mange botilbud. Det fremgår fx af Socialtilsyn Nords årsrapport (2014):

”Kendskabet til fysisk magt er godt, men en del steder mangler kendskab til skjult magt, der bl.a. vedrører retten til selvbestemmelse.” og ”Flere tilbud har eksempelvis meget indskrænkende husregler. Husregler som af tilbuddene ikke betragtes som værende magt, men som er reel magt, idet der er tale om meget store indskrænkninger i den personlige frihed.”

En værdighedspolitik bør derfor forholde sig til hvordan livskvaliteten og selvbestemmelsen ser ud på botilbud, når man bliver gammel. Derudover bør der indgå overvejelser om overgangen fra botilbud til plejehjem, idet mange borgere på botilbud i dag lever længere end tidligere.

Et andet aspekt ift. til ældres selvbestemmelse er den ældres transportbehov – herunder muligheden for at transportere sig selv, når man har lyst og hvor man har lyst. Her kan der være god grund til at se på mulighederne for støtte til køb af bil på trivselsgrundlag efter SEL § 114. Denne mulighed er fortsat den mest dækkende, og sammenlignet med kørselsordninger en billig måde at løse den ældres transportbehov på. Her ser DH desværre en tendens til, at det er blevet sværere at få bevilget billån, når man overgår til folkepension.

Kvalitet, tværfaglighed og sammenhæng i plejen

Det fremgår af bemærkningerne under punktet kvalitet, tværfaglighed og sammenhæng i plejen, at der skal sikres ”*et sammenhængende og koordineret forløb på tværs af social- og sundhedsfaglige indsatser*”.

Det fremgår også, at værdighedspolitikken skal afspejle sig i serviceniveauet for de konkrete indsatser, som gives efter serviceloven – herunder indsatser som vedligeholdelsestræning og genoptræning efter § 86.

Det er indsatser, som er af stor betydning for mange ældres værdighed og livskvalitet, herunder muligheden for at være selvhjulpne i så høj grad som muligt

DH ved, at der er problemer med såvel sammenhæng, kvalitet og ventetider for vedligeholdelsestræning og genoptræning.¹ Ventetiderne er typisk længere end for genoptræning efter sundhedsloven, selv om de skadelige effekter ved at vente for længe på træningstilbud er de samme, uanset hvilken lovgivning de gives efter.

DH opfordrer derfor til, at værdighedspolitikken også afspejler, at sundhedsmæssige indsatser af kvalitet og med kort ventetid har betydning for livskvalitet og værdighed for ældre medborgere.

Mad og ernæring

Det fremgår af bemærkningerne under punktet mad og ernæring, at ældre ”*har behov for ernæringsrigtig og velsmagende mad*”, samt at ”*måltiderne er et vigtigt socialt samlingspunkt*”. DH erfare at både på mange plejehjem og botilbud, har man under effektiviseringens faner indført vakuumpakket madlevering, frem for tilberedning og samvær om maden. Det mener DH vil være væsentligt at tage stilling til i en værdighedspolitik.

En værdig død

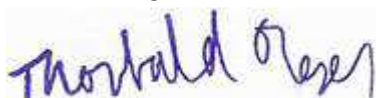
Det fremgår af bemærkningerne under punktet en værdig død, at ”*plejen og behandlingen skal understøtte, at livet får en værdig, tryk og så vidt mulig smertefri afslutning*”. I den forbindelse vil DH mene, at det vil være relevant bl.a. at tage stilling til om der findes hospicepladser, som er i stand til at tage mennesker med svære handicap.

¹ Se fx en undersøgelse DH har lavet sammen med Ældresagen og Danske Fysioterapeuter:
<http://www.aeldresagen.dk/presse/nyheder/sider/ventetid-paa-genoptraening-falder-drastisk.aspx>

Afslutningsvist mener DH ikke, at vedtagelsen af en værdighedspolitik i sig selv vil være med til at stoppe de forringelser som løbende er sket på området. DH mener, at det bliver vanskeligt for kommunerne at løfte kvaliteten af ældreplejen med det omprioriteringsbidrag som kommunerne er blevet pålagt, det til trods for den milliard der er prioriteret til området. Som minimum bør politikken følges op med konkrete målsætninger, som præcisere hvordan målene tænkes gennemført og realiseret i praksis.

For yderligere bemærkninger kontakt chefkonsulent Maria Holsaae på tlf.: 24 45 15 57 eller e-mail: mmh@handicap.dk.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in blue ink that reads "Thorkild Olesen". The signature is written in a cursive style.

Thorkild Olesen
formand